

Česká republika
NÁLEZ
Ústavního soudu

Jménem republiky

Ústavní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy Jana Filipa (soudce zpravodaje) a soudců Josefa Fialy a Jiřího Zemánka o ústavní stížnosti stěžovatelky **J. S. N.**, zastoupené Mgr. Petrem Novákem, advokátem, sídlem Vídeňská 546/55, Brno, proti rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 23. října 2019 č. j. 18 Co 265/2019-62 a rozsudku Obvodního soudu pro Prahu 6 ze dne 10. července 2019 č. j. 10 C 147/2019-42, za účasti **Městského soudu v Praze** a **Obvodního soudu pro Prahu 6**, jako účastníků řízení, takto:

I. Rozsudkem Městského soudu v Praze ze dne 23. října 2019 č. j. 18 Co 265/2019-62 bylo porušeno základní právo stěžovatelky na soudní ochranu podle čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod.

II. Rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 23. října 2019 č. j. 18 Co 265/2019-62 se ruší.

III. Ve zbývajících částech se ústavní stížnost odmítá.

Odůvodnění

I.

Skutkové okolnosti případu a obsah napadených rozhodnutí

1. Stěžovatelka se ústavní stížností podle čl. 87 odst. 1 písm. d) Ústavy České republiky (dále jen „Ústava“) a § 72 a násl. zákona č. 182/1993 Sb., o Ústavním soudu, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o Ústavním soudu“), domáhá zrušení shora uvedených soudních rozhodnutí, když tvrdí, že jimi byla porušena její základní práva zaručená v čl. 10 odst. 2, čl. 11 odst. 1 a čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod (dále jen „Listina“).

2. Z ústavní stížnosti, z obsahu napadených rozhodnutí a z vyžádaného soudního spisu vedeného Obvodním soudem pro Prahu 6 (dále jen „obvodní soud“) pod sp. zn. 10 C 147/2019 se podává, že stěžovatelka se jako žalobkyně před obecnými soudy domáhala úhrady částky 600 EUR s příslušenstvím s tvrzením, že jde o nárok na paušalizovanou náhradu škody. Důvodem bylo zpoždění letu obchodní společnosti České aerolinie a. s. (dále jen „žalovaná“) č. AF037 dne 4. 5. 2017 z Prahy do Paříže, protože v Paříži nestihla spoj do Sao Paula a do cílové destinace přiletěla až druhého dne v 6.20 hodin. Proto s odkazem na Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 261/2004, kterým se stanoví společná pravidla náhrad a pomoci cestujícím v letecké dopravě v případě odepření nástupu na palubu, zrušení nebo významného zpoždění letů a kterým se zrušuje nařízení (EHS) č. 295/91 [dále jen „nařízení č. 261/2004“] požadovala

částku 600 EUR se specifikovaným příslušenstvím. Žalovaná ke své obraně tvrdila, že nárok stěžovatelky je s odkazem na § 2553 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „občanský zákoník“), promlčen, když let byl uskutečněn dne 4. 5. 2017, ale výzvu k plnění podala stěžovatelka až dne 6. 10. 2018. Nadto ke zpoždění uvedeného letu došlo pro mimořádné okolnosti spočívající jednak v nepříznivém počasí, jednak z důvodu nedostatečného počtu řídicích letového provozu.

3. Obvodní soud po provedeném dokazování dospěl k závěru o nedůvodnosti žaloby a rozsudkem ze dne 10. 7. 2019 č. j. 10 C 147/2019-42 ji zamítl (výrok I) a procesně úspěšné žalované nepřiznal náhradu nákladů řízení (výrok II). Nařízení č. 261/2004, které upravuje nárok cestujících na paušalizovanou náhradu škody i v případě zpoždění letu, otázku promlčení neupravuje a ponechává její řešení na národním právu. Posuzovaný let byl uskutečněn již dne 4. 5. 2017, stěžovatelka u žalované nárok uplatnila výzvou k plnění ze dne 20. 9. 2018. Z § 2553 odst. 3 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník (dále jen „občanský zákoník“), obvodní soud dovodil, že se tak stalo až po uplynutí šesti měsíců od vzniku škody. Je nepochybné, že nárok stěžovatelky je promlčen a žalovaná námitku promlčení uplatnila, proto obvodní soud žalobu zamítl. O náhradě nákladů řízení rozhodl podle § 142 odst. 1 zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „o. s. ř.“), když se žalovaná náhrady nákladů řízení výslovně vzdala.

4. K odvolání stěžovatelky rozhodl Městský soud v Praze (dále jen „městský soud“) rozsudkem ze dne 23. 10. 2019 č. j. 18 Co 265/2019-62 tak, že rozsudek obvodního soudu potvrdil (výrok I) a že stěžovatelka je povinna zaplatit žalované na náhradě nákladů odvolacího řízení částku 600 Kč, a to do tří dnů od právní moci tohoto rozsudku (výrok II). Městský soud shledal, že pojem přepravní řád uvedený v § 2553 odst. 1 občanského zákoníku zásadně nevylučuje, aby jím byl podle § 2578 občanského zákoníku chápán i přímo aplikovatelný předpis Evropské unie, který pro leteckou přepravu zavádí mimo jiné i nárok na paušalizovanou náhradu škody podle čl. 7 nařízení č. 261/2004. K odvolacím námitkám stěžovatelky městský soud uvedl, že i samotné nařízení č. 261/2004 předpokládá jistou notifikaci cestujícího, neboť samo nepodmiňuje výplatu paušalizovaného odškodnění pouhým naplněním podmínek, které samo stanoví, nýbrž je naopak založeno na povinnosti dopravce informovat cestující v případě zpoždění letu o jejich nastalých právech, a to i formou odkazu na existující typizovaný formulář vydaný právě pro tyto účely. Tomuto odpovídá i dikce odstavce 20 preambule, ale i čl. 14 a čl. 5 odst. 1 písm. c) tohoto nařízení. Jestliže § 2553 občanského zákoníku výslovně podmiňuje nároky z přepravy jejich včasnou notifikací u dopravce (viz odstavec 3) a s jejich (včasným) neuplatněním v propadlé lhůtě 6 měsíců spojuje nemožnost přiznání nároku za podmínky, že dopravce zároveň namítne pozdní uplatnění práva, je zřejmé, že návrhu nešlo vyhovět. Je zřejmé, že nařízení č. 261/2004 nerozlišuje, o jakého cestujícího jde (tedy zda je „spotřebitelem“ či nikoli), a nárok na paušalizovanou náhradu škody přiznává všem cestujícím bez rozdílu [s výjimkou specifických skupin cestujících uvedených v čl. 3 odst. 1 větě první nařízení č. 261/2004]. K tvrzení stěžovatelky, že v daném vztahu je spotřebitelem, nemohl městský soud přihlížet (§ 205a o. s. ř.), neboť v rozporu se zásadou koncentrace řízení nastalou před obvodním soudem (§ 118b odst. 1 o. s. ř.) je stěžovatelka uvedla až v průběhu odvolacího řízení, které se však řídí zásadou neúplné apelace. Městský soud v napadeném rozsudku stěžovatelku poučil, že proti předmětnému rozhodnutí není dovolání přípustné.

II.

Argumentace stěžovatelky

5. Stěžovatelka spatřuje nesprávnost rozhodnutí obecných soudů v tom, že bylo nesprávně interpretováno unijní právo [uvedené nařízení č. 261/2004] a upřednostněno právo vnitrostátní (kdy navíc rozhodnutí obecných soudů bylo založeno na zcela nesprávném výkladu pojmu přepravní řád podle § 2553 občanského zákoníku). Obecné soudy omezily možnost stěžovatelce k uplatnění jejích práv na pouhých 6 měsících, což zcela nekoresponduje s účelem nařízení č. 261/2004 uvedeném v bodě 1 preambule, a obecné soudy tak nezajistily vysoké úrovně ochrany cestujících a nevzaly zřetel i na požadavky ochrany spotřebitele. Stěžovatelka tak byla krácena na svých právech, neboť lhůta k uplatnění práv z nařízení by musela být stanovena evropským právem, což nebyla, a tudíž došlo k nerovnému zacházení stěžovatelky vůči ostatním lidem v Evropské unii, kdy jí bylo upřeno a omezeno právo se efektivně domáhat svého nároku.

6. Stěžovatelka zdůrazňuje, že v souvislosti s uzavřenou smlouvou o přepravě s žalovanou vystupovala v pozici spotřebitele, kdy uvedené nařízení výslovně neupravuje lhůty jak pro notifikování leteckého přepravce o uplatnění práva cestujícího, tak ani k podání žaloby k soudu.

III.

Vyjádření účastníků, žalované a replika stěžovatelky

7. Soudce zpravodaj podle § 42 odst. 4 zákona o Ústavním soudu vyzval účastníky řízení i žalovanou k vyjádření se k ústavní stížnosti.

8. Městský soud ve svém vyjádření zejména uvedl, že především sama stěžovatelka uvádí, že dovolání proti rozhodnutí městského soudu není přípustné z důvodu, že jde o řízení o bagatelní částku. Takovýto závěr řízení před obecnými soudy je výsledkem procesního postupu stěžovatelky, která v průběhu řízení (do jeho koncentrace nastalé před obvodním soudem) neuvedla skutková tvrzení, na jejichž základě by šlo dovodit, že se jedná o spotřebitelský vztah. Přesto však stěžovatelka před Ústavním soudem uvádí, že by mělo být porušeno její „právo spotřebitele“. Její argumentace o údajné diskriminaci spočívající v možném (odchylném) přístupu národních států je dle názoru městského soudu taktéž lichá, což následně obsáhle odůvodňuje a zdůrazňuje, že na svých závěrech uvedených v napadeném rozsudku setrvává a odkazuje na ně. Městský soud se domnívá, že k porušení ústavně zaručených základních práv a svobod stěžovatelky napadeným rozhodnutím nedošlo a navrhuje ústavní stížnost odmítnout.

9. Obvodní soud se k ústavní stížnosti nevyjádřil.

10. Žalovaná ve svém vyjádření jednak odkázala na dosavadní argumentaci v řízení před obecnými soudy. Za druhé podotkla, že stěžovatelka nevyužila všechny procesní prostředky, zejména pak dovolání, neboť toto bylo v dané věci přípustné. Ačkoliv předmětem řízení bylo plnění nepřevyšující 50 000 Kč, dané omezení se podle § 238 odst. 1 písm. c) o. s. ř. nepoužije na spotřebitelské smlouvy. Daná ústavní stížnost je tak nepřípustná. Vzhledem k tomu, že se svého případného postavení vedlejší účastnice vzdala, nebylo s ní dále jednáno.

11. Uvedená vyjádření byla zaslána stěžovatelce na vědomí a k její případné replice. Stěžovatelka této možnosti využila a uvedla v ní, že je ústavní stížnost přípustná, neboť vyčerpala veškeré procesní prostředky, které jí zákon k ochraně jejího práva poskytuje, když mimořádný opravný prostředek, který je uvedený v § 75 odst. 1 zákona o Ústavním soudu není proti napadenému rozhodnutí přípustný, jak vyplývá z konstantní judikatury Nejvyššího soudu a taktéž rozhodovací praxe Ústavního soudu. Pokud by však rozhodující senát Ústavního soudu shledal, že je ústavní stížnost nepřipustná, z důvodu možnosti využití mimořádného opravného prostředku dovolání, pak stěžovatelka navrhuje, aby byla daná otázka projednána plenárně, když v rozhodovací praxi jednotlivých senátů Ústavního soudu jsou diametrální odlišnosti, konkrétně například usnesení ze dne 19. 3. 2019 sp. zn. II. ÚS 379/19 či ze dne 10. 4. 2018 sp. zn. III. ÚS 918/17, ve kterých rozhodující senát Ústavního soudu jednoznačně uvedl, že je ústavní stížnost podána oprávněně a Ústavní soud je k jejímu projednání příslušný a návrh je přípustný. Oproti tomu stojí náleze ze dne 31. 10. 2017 sp. zn. I. ÚS 2265/16 či usnesení ze dne 12. 6. 2019 sp. zn. I. ÚS 1505/19, ve kterých rozhodující senát Ústavního soudu jednoznačně uvedl, že je ústavní stížnost podána neoprávněně a nebyly vyčerpány veškeré možnosti obrany (dovolání), přičemž rozhodující senát měl za to, že se v daném případě jedná o nárok ze spotřebitelské smlouvy. Předmětná rozhodnutí jsou v tak výrazném rozporu, že neumožňují spolehnout se na princip právní jistoty a princip předvídatelnosti práva, které jsou nezbytným předpokladem obecné důvěry občanů v právo. Městský soud ve svém vyjádření namítá, že stěžovatelka měla v řízení před obecnými soudy tvrdit, že je ve vztahu k žalované spotřebitelem. Stěžovatelka má za to, že skutečnost, že je ve vztahu k žalované v postavení spotřebitele, nemusí před obecnými soudy nikterak tvrdit ani dokazovat, neboť samotný soud by měl právně hodnotit vztah mezi stěžovatelkou a žalovanou, když je nadmíru jasné, že žalovaná ve vztahu vystupovala jako podnikatel podle § 420 občanského zákoníku, nadto tato skutečnost vyplývá i z bodu 1 preambule nařízení č. 261/2004. Stěžovatelka v reakci na vyjádření městského soudu dále rozvedla svou argumentaci uvedenou v ústavní stížnosti a poukázala též na usnesení Nejvyššího soudu ze dne 27. 8. 2014 sp. zn. 25 Cdo 2376/2014.

IV.

Procesní předpoklady řízení před Ústavním soudem

12. Podle § 75 odst. 1 zákona o Ústavním soudu je ústavní stížnost nepřipustná, jestliže stěžovatel nevyčerpal všechny procesní prostředky, které mu zákon k ochraně jeho práva poskytuje; to platí i pro mimořádný opravný prostředek, který orgán, jenž o něm rozhoduje, může odmítnout jako nepřipustný z důvodů závisejících na uvážení. Ústavní stížnost tedy může zásadně směřovat jen proti rozhodnutím „konečným“, tj. rozhodnutím o posledním procesním prostředku, který zákon poskytuje k ochraně práva. Úkolem Ústavního soudu není měnit či napravovat případná, ať již tvrzená či skutečná pochybení obecných soudů v dosud neskončeném řízení, nýbrž je zásadně povolán k posouzení, zda po pravomocném skončení věci ob stojí řízení a jeho výsledek v rovině ústavněprávní jako celek.

13. Dále nutno upozornit na § 238 odst. 1 písm. c) občanského soudního řádu (dále jen „o. s. ř.“), podle něhož dovolání podle § 237 o. s. ř. není přípustné proti rozsudkům a usnesením vydaným v řízeních, jejichž předmětem bylo v době vydání rozhodnutí obsahujícího napadený výrok peněžité plnění nepřevyšující 50 000 Kč, včetně řízení

o výkon rozhodnutí a exekučního řízení, ledaže jde o vztahy ze spotřebitelských smluv a o pracovněprávní vztahy; k příslušenství pohledávky se přitom nepřihlíží.

14. Ústavní stížností napadeným rozsudkem městského soudu byl potvrzen rozsudek obvodního soudu, kterým byla zamítnuta žaloba stěžovatelky. Uvedenými rozsudky bylo rozhodováno o tvrzeném nároku stěžovatelky na zaplacení částky 600 EUR s příslušenstvím jako náhrady škody v letecké přepravě. Je zjevné, že předmětem zamítavého výroku je peněžité plnění nepřevyšující 50 000 Kč. Dovolání by proto nebylo nepřípustné podle § 238 odst. 1 písm. c) o. s. ř., ledaže by v případě předmětného peněžitého plnění šlo o vztahy ze spotřebitelských smluv. Jen tehdy by přicházela v úvahu přípustnost dovolání podle § 237 o. s. ř., a tudíž by byla dána povinnost jeho vyčerpání stěžovatelkou jako mimořádného opravného prostředku, který orgán, jenž o něm rozhoduje, může odmítnout jako nepřípustný z důvodů závisejících na jeho uvážení [viz k tomu bod 61 stanoviska pléna Ústavního soudu ze dne 28. 11. 2017 sp. zn. Pl. ÚS-st. 45/16 (ST 45/87 SbNU 905; 460/2017 Sb.); všechna rozhodnutí Ústavního soudu jsou dostupná na <http://nalus.usoud.cz>].

15. Otázkou, zda v případě uplatněných nároků jde o vztahy ze spotřebitelských smluv, se Ústavní soud zabýval v nálezu ze dne 31. 10. 2017 sp. zn. I. ÚS 2265/16 (N 196/87 SbNU 219). Obecné soudy tehdy rozhodovaly o žalobě 11 osob, z nichž každá se domáhala zaplacení částky 600 EUR vůči leteckému dopravci jako náhrady podle čl. 5 ve spojení s čl. 7 nařízení č. 261/2004. Odvolací soud i soud prvního stupně tehdy vyhověly žalobě, načež žalovaný provozující letecký dopravce – poučen o nepřípustnosti dovolání – podal přímo ústavní stížnost. Ústavní soud nicméně uvedl, že i když „u každého jednotlivého žalobce nedosahuje žalovaná částka 50 000 Kč, (...) žalobci zde vystupovali jako spotřebitelé, a proto se shora uvedený důvod nepřípustnosti dovolání na projednávanou věc nevztahuje“. Zároveň konstatoval pochybení odvolacího soudu, který tehdejšího stěžovatele nesprávně poučil o možnosti podat si dovolání k Nejvyššímu soudu.

16. Stěžovatelka ve své replice upozorňuje na nejednotnost rozhodovací praxe Ústavního soudu v této otázce a na odlišný přístup Nejvyššího soudu v obdobných věcech, byť v jeho rozhodnutích nešlo přímo o náhradu podle čl. 5 ve spojení s čl. 7 nařízení č. 261/2004. Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 27. 8. 2014 sp. zn. 25 Cdo 2376/2014, které zmínila ve své replice, se týkalo nároku na náhradu škody způsobené porušením zákazu neoprávněného odběru elektřiny z elektrizační soustavy podle § 51 odst. 2 zákona č. 458/2000 Sb., o podmínkách podnikání a o výkonu státní správy v energetických odvětvích a o změně některých zákonů (energetický zákon). Podle Nejvyššího soudu byl sice mezi žalobcem jako dodavatelem a žalovaným jako zákazníkem smluvní vztah, předmětem žaloby ovšem nebylo plnění ze smlouvy, ale nárok z neoprávněného odběru vyplývající přímo ze zákona, pročež nejde o vztah ze spotřebitelské smlouvy podle § 238 odst. 1 písm. c) o. s. ř. V usnesení Nejvyššího soudu ze dne 10. 9. 2014 sp. zn. 25 Cdo 3180/2014 zase šlo o nárok pojistitele na náhradu toho, co plnil za pojištěného z titulu jeho odpovědnosti za škodu, kterou způsobil poškozené třetí osobě. I v tomto případě Nejvyšší soud považoval žalované plnění za nárok vyplývající přímo ze zákona, konkrétně z § 10 odst. 1 zákona č. 168/1999 Sb., o pojištění odpovědnosti za újmu způsobenou z provozu vozidla a o změně některých souvisejících zákonů (zákon o pojištění odpovědnosti z provozu vozidla), ve znění pozdějších předpisů.

17. Ústavní soud nehodnotil výklad Nejvyššího soudu v uvedených rozhodnutích, neboť se týkal zákonné úpravy, která nebyla použita v nyní posuzované věci. V obecné rovině však považuje pojem „vztahy ze spotřebitelských smluv“ podle § 238 odst. 1 písm. c) o. s. ř. za natolik široký, že jako ústavně nepřipustný nelze předem označit výklad, který pod něj umožňuje zahrnout nejen právní vztahy založené přímo spotřebitelskou smlouvou (jako právní skutečnosti), ale také právní (spotřebitelské) vztahy založené na základě zákona (nebo jiného právního předpisu, včetně přímo použitelného předpisu Evropské unie), jestliže se jejich vznik odvíjí od spotřebitelské smlouvy, a to i když bude uplatněn nárok dán podle zákona vůči osobě, která nebyla smluvní stranou této spotřebitelské smlouvy. Neurčitost uvedeného pojmu je třeba vykládat ve prospěch účastníků řízení tak, aby jim byl pokud možno umožněn přístup k Nejvyššímu soudu jako soudu dovolacímu.

18. V případě stěžovatelky byl žalobou vůči provozujícímu leteckému dopravci uplatněn tvrzený nárok podle čl. 7 odst. 1 písm. c) nařízení č. 261/2004. Tento nárok má svůj základ v přímo použitelném předpisu Evropské unie, podmínkou jeho vzniku však je, kromě jiných právních skutečností, smluvní vztah typicky mezi cestujícím a provozujícím leteckým dopravcem, jehož obsahem je závazek provést let specifikovaný prostřednictvím rezervace letenky, nebo mezi cestujícím a jiným subjektem, jenž se zavázal zprostředkovat provedení tohoto letu u provozujícího leteckého dopravce. Existenci smlouvy výslovně předpokládá i čl. 3 odst. 5 tohoto nařízení, podle něhož, jestliže provozující letecký dopravce nemá smlouvu s cestujícím a plní povinnosti podle tohoto nařízení, má se za to, že jedná v zastoupení osoby, jež uzavřela smlouvu s tímto cestujícím. Z napadených rozsudků se podává, že takováto smlouva byla v případě stěžovatelky uzavřena. Ústavní soud zároveň nemá pochybnosti o tom, že stěžovatelka měla při uplatňování nároků vůči žalované práve postavení spotřebitele, jelikož je toto tvrzení ostatně i mezi stěžovatelkou a žalovanou nesporné (sub 10 a 11).

19. Za této situace není dán důvod, pro který by se měl Ústavní soud odklonit od právních závěrů obsažených v nálezu ze dne 31. 10. 2017 sp. zn. I. ÚS 2265/16 (N 196/87 SbNU 219). Skutečnost, že v několika následně vydaných usneseních byla ústavní stížnost ve srovnatelných případech shledána přípustnou přímo proti rozhodnutí odvolacího soudu, není důvodem k tomu, aby senát Ústavního soudu, který je příslušný k projednání a rozhodnutí této věci, postupem podle § 23 zákona o Ústavním soudu navrhl přijetí stanoviska pléna. Ústavní soud totiž nedospěl k právnímu názoru odchylnému od právního názoru vysloveného v jiném nálezu, nýbrž jen v usneseních (viz k tomu čl. 89 odst. 2 Ústavy ve spojení s § 13 zákona o Ústavním soudu). Nadto v mezích byl totožný právní názor jako v nálezu ze dne 31. 10. 2017 sp. zn. I. ÚS 2265/16 vysloven též v nálezu ze dne 19. 2. 2020 sp. zn. IV. ÚS 2672/19.

20. Ústavní soud shrnuje, že ústavní stížnost proti rozhodnutí městského soudu, jímž bylo rozhodnuto o nároku stěžovatelky jako cestující, která je spotřebitelkou, na zaplacení částky nepřevyšující 50 000 Kč, uplatněného jako náhrada podle čl. 7 odst. 1 písm. c) nařízení č. 261/2004, není přípustná podle čl. 75 odst. 1 zákona o Ústavním soudu, jestliže stěžovatelka nevyčerpala dovolání, jehož přípustnost závisí na splnění některé z podmínek podle § 237 o. s. ř. Takovéto dovolání není nepřipustné podle § 238 odst. 1 písm. c) o. s. ř., neboť ve věci jde o vztah ze „spotřebitelské smlouvy“.

21. Navzdory těmto závěrům Ústavní soud shledal ústavní stížnost přípustnou (obdobně jako v nálezu ze dne 19. 2. 2020 sp. zn. IV. ÚS 2672/19) proti rozsudku městského soudu

z jiného důvodu. K porušení základního práva na soudní ochranu podle čl. 36 odst. 1 Listiny může dojít rovněž v důsledku nesprávného poučení o nepřipustnosti opravného prostředku. Nesprávné poučení sice nemá vliv na to, zda stěžovatel takovýto prostředek měl či neměl k dispozici, pokud však účastník řízení ve svém postupu jednal v důvěře v jeho správnost, tato skutečnost nemůže jít k jeho tíži v tom smyslu, že mu bude upřena ochrana jeho práv. Tento závěr se uplatní jak v případech, kdy stěžovatel z tohoto důvodu uplatnil zákonem stanovený opravný prostředek, přestože jej neměl k dispozici [např. náleze ze dne 31. 1. 2012 sp. zn. IV. ÚS 3476/11 (N 25/64 SbNU 269)], tak v případech, kdy jej naopak neuplatnil, přestože jej k dispozici měl [např. nálezy ze dne 31. 5. 1994 sp. zn. III. ÚS 65/93 (N 27/1 SbNU 213) nebo ze dne 1. 3. 2011 sp. zn. I. ÚS 2912/10 (N 29/60 SbNU 371)]. Ústavní soud v minulosti opakovaně připustil ústavní stížnost proti rozhodnutím, v nichž byl stěžovatel nesprávně poučen, že je nemůže napadnout opravným prostředkem, jejich přezkum nicméně omezil výlučně na posouzení správnosti poučení (viz výše citované nálezy). Pakliže shledal jeho nesprávnost, odstranění tohoto pochybení novým rozhodnutím otevíralo cestu k věcnému posouzení ostatních námitek v řízení o příslušném opravném prostředku, pro jehož uplatnění začaly nově běžet zákonné lhůty.

22. Přestože stěžovatelka výslovně nenamítá nesprávnost poučení, relevantnost takového posouzení fakticky vyplývá z jí uplatněné argumentace, v níž je upozorňováno na nejednotnou rozhodovací praxi v otázce přípustnosti či nepřipustnosti dovolání. Ústavní soud proto shledal ústavní stížnost v rozsahu, ve kterém směřuje proti rozsudku městského soudu, přípustnou.

23. Ústavní stížnost je naopak nepřipustná podle § 75 odst. 1 zákona o Ústavním soudu v rozsahu, v němž směřuje proti rozsudku obvodního soudu. Skutečnost, že stěžovatelka nepodala dovolání, má za následek, že zatím nebyly vyčerpány všechny zákonem stanovené prostředky, které jí zákon k ochraně jejích práv poskytuje. V případě zamítnutí jejího případného dovolání, respektive jeho odmítnutí pro nepřipustnost z důvodu nesplnění podmínek podle § 237 o. s. ř., se pak bude moci bránit novou ústavní stížností.

24. V rozsahu, ve kterém byla ústavní stížnost shledána přípustnou, byla podána včas a osobou k tomu oprávněnou a splňuje i všechny zákonem stanovené náležitosti, včetně povinného zastoupení advokátem (§ 29 až 31 zákona o Ústavním soudu).

V.

Meritorní posouzení

25. Poté, co se Ústavní soud seznámil s argumentací stěžovatelky, vyjádřeními městského soudu a žalované a obsahem příslušného spisu vedeného u obvodního soudu, zhodnotil, že ústavní stížnost je v části, ve které směřuje proti rozsudku městského soudu, důvodná.

26. V řízení o ústavních stížnostech [čl. 87 odst. 1 písm. d) Ústavy, § 72 a násl. zákona o Ústavním soudu] Ústavní soud jako soudní orgán ochrany ústavnosti (čl. 83 Ústavy) přezkoumává rozhodnutí či postup orgánů veřejné moci jen z toho hlediska, zda jimi nedošlo k porušení ústavně zaručených základních práv a svobod.

27. V posuzované věci stěžovatelka v souladu s poučením obsaženým v napadeném rozsudku městského soudu nepodala proti tomuto rozsudku dovolání, nýbrž přímo ústavní stížnost, a to přesto, jak bylo podrobně vyloženo výše, že přípustnost dovolání

nebyla vyloučena podle § 238 odst. 1 písm. c) o. s. ř. Jeho přípustnost naopak závisela na posouzení podmínek podle § 237 o. s. ř., které má v podstatě povahu kvazimeritorního přezkumu a jehož výsledek, pokud jde o závěr o přípustnosti, závisí na uvážení Nejvyššího soudu. Nesprávné poučení tak mělo za následek, že stěžovatelka nevyužila dovolání jako mimořádný opravný prostředek, kterým se mohla domoci ochrany proti tvrzenému zásahu do jejích ústavně zaručených práv a svobod. Napadeným rozsudkem městského soudu proto bylo porušeno právo stěžovatelky na soudní ochranu podle čl. 36 odst. 1 Listiny, neboť jednala-li v řízení před obecnými soudy v důvěře ve správnost poučení o nepřípustnosti opravného prostředku a nevyčerpala-li proto mimořádný opravný prostředek (dovolání), nemůže jí být tato skutečnost na překážku při podání ústavní stížnosti a při posouzení její přípustnosti.

28. Ústavní soud závěrem podotýká, že s ohledem na důvod vyhovění ústavní stížnosti v tomto řízení nebyl oprávněn přezkoumávat skutková zjištění či právní závěry městského soudu ve věci samé. Pouze vycházel ze skutečnosti, že městský soud shledal odvolání přípustným a věcně o něm rozhodl. Tento nález tudíž nelze vykládat v tom smyslu, že by v něm Ústavní soud pro účely dalšího řízení přisvědčil závěrům obsaženým v napadeném rozsudku městského soudu, ať už se tykají procesních předpokladů odvolacího řízení nebo skutkových zjištění či právních závěrů soudů obou stupňů.

29. Pro úplnost Ústavní soud dodává, že (stejně jako v nálezu ze dne 19. 2. 2020 sp. zn. IV. ÚS 2672/19) provedl závazný výklad k otázce nepřípustnosti dovolání podle § 238 odst. 1 písm. c) o. s. ř., aniž by k ní ještě předtím mohl vyjádřit svůj právní názor Nejvyšší soud, jemuž především náleží rozhodovat o přípustnosti dovolání. Tato skutečnost vyplynula ze vzniklé procesní situace, kdy Ústavní soud sám musel posoudit přípustnost ústavní stížnosti právě s ohledem na uvedené ustanovení. Existence tohoto nálezu nicméně nevyklučuje, aby Nejvyšší soud, dospěje-li k přesvědčivým důvodům ve prospěch užšího výkladu slov „vztahy ze spotřebitelských smluv“, v budoucnu vstoupil do soudního dialogu s Ústavním soudem a svůj odlišný či upřesňující právní názor řádně odůvodnil [k precedenční závaznosti nálezu ze dne 13. 11. 2007 sp. zn. IV. ÚS 301/05 (N 190/47 SbNU 465)].

VI. Závěr

30. Z těchto důvodů Ústavní soud podle § 82 odst. 1 a odst. 2 písm. a) zákona o Ústavním soudu částečně vyhověl ústavní stížnosti stěžovatelky a podle § 82 odst. 3 písm. a) zákona o Ústavním soudu zrušil napadený rozsudek městského soudu. V části, ve které ústavní stížnost směřovala proti rozsudku obvodního soudu, ji podle § 43 odst. 1 písm. e) zákona o Ústavním soudu odmítl jako nepřípustnou. V pokračujícím řízení bude městský soud povinen znovu rozhodnout o odvolání stěžovatelky a vázán výše uvedeným právním názorem Ústavního soudu (čl. 89 odst. 2 Ústavy) správně poučit účastníky řízení o přípustnosti dovolání.

Poučení: Proti rozhodnutí Ústavního soudu se nelze odvolat.

V Brně dne 10. března 2020

Jan Filip
předseda senátu